

Protohistory of the Mediterranean

Code: 100732
ECTS Credits: 6

Degree	Type	Year	Semester
2500241 Archaeology	OT	3	0
2500241 Archaeology	OT	4	0
2503702 Ancient Studies	OB	3	2

Contact

Name: David Asensio Vilaro
Email: David.Asensio.Vilaro@uab.cat

Use of Languages

Principal working language: catalan (cat)
Some groups entirely in English: No
Some groups entirely in Catalan: Yes
Some groups entirely in Spanish: No

Teachers

David Asensio Vilaro

Prerequisites

No

Objectives and Contextualisation

Els objectius del quart curs (amb 60 crèdits de formació bàsica obligatòria) són dotar a l'estudiant d'una formació bàsica en arqueologia, història i altres disciplines socials, i que es familiaritzi amb matèries històrico-arqueològiques que es desenvoluparan en cursos posteriors. L'assignatura té com a continguts l'exposició dels trets bàsics de la investigació històrico-arqueològica aplicada a l'àmbit del període protohistòric en el context geogràfic dels territoris abocats a la Mar Mediterrània. Es plantejaran les aportacions de les metodologies instrumentals i de les tècniques analítiques als debats historiogràfics que la disciplina ha abordat. S'estudiaran els principals descobriments i els punts que han suscitat més controvèrsia de la investigació dels diferents períodes i territoris considerats. Els continguts inclouen les aportacions des dels diferents àmbits de procedència de la informació i les proves empíriques (bàsicament el registre arqueològic) des de les quals s'elaboren les hipòtesis.

Aquesta matèria nuclear està concebuda com a continuació i ampliació de la matèria bàsica HISTÒRIA

Concretament, els objectius formatius de l'assignatura són:

- 1) Analitzar les línies de recerca i pensament vigents en l'arqueologia protohistòrica, des dels seus orígens fins el moment actual
- 2) Aportar a l'alumne una visió global de les matèries i camps que formen part del que avui dia anomenen Arqueologia protohistòrica.

3) Reflexionar sobre la vinculació de l'arqueologia protohistòrica amb d'altres disciplines (història antiga, antropologia, teoria arqueològica...).

Competences

Ancient Studies

- Demonstrate the basic skills needed to participate in an archaeological excavation and be able to interpret its findings.
- Dominate the use of specific instruments, with special attention to digital tools, for analysing the ancient world.
- Identify and interpret ancient historical remains to relate them to social, political and economic events in the Mediterranean societies of the period of Antiquity.
- Interrelate linguistic, historical and archaeological knowledge of the ancient world with knowledge of other areas of the humanities, mainly ancient literature, philosophy and art.
- Students must develop the necessary learning skills to undertake further training with a high degree of autonomy.
- Students must have and understand knowledge of an area of study built on the basis of general secondary education, and while it relies on some advanced textbooks it also includes some aspects coming from the forefront of its field of study.
- Use techniques of compilation, organisation and use of information and documentation related to Antiquity with precision.

Learning Outcomes

1. Apply the techniques and instruments of archaeological analysis to study ancient material remains.
2. Describe the main characteristics of Iberian Peninsula archaeological sites from the Pre-Classical, Greek and Roman periods.
3. Describe the main typological characteristics of town centres in Greco-Roman antiquity.
4. Explain the contexts of historical processes in classical antiquity.
5. Identify different types of Greco-Roman pottery and relate them to their political and cultural context.
6. Identifying the specific methods of archaeology and their relationship with the historical analysis.
7. Interpreting material and documentary sources.
8. Submitting works in accordance with both individual and small group demands and personal styles.
9. Transmitting the results of archaeological research and clearly communicating conclusions in oral and written form to both specialised and non-specialised audiences.
10. Using the specific interpretational and technical vocabulary of the discipline.

Content

Els continguts de l'assignatura estan molt condicionats per la necessitat de no repetir temes i aspectes ja impartits a d'altres assignatures del Grau d'Arqueologia. Així, d'entrada, donat que en cursos anteriors s'ha donat una "Arqueologia Clàssica" obligatòria i, a més, hi ha una "Arqueologia Grega" optativa (sens dubte escollida per tots els interessats pel món preromà) donem per fet que l'àmbit dels agents colonitzadors (grecs i feno-púnics) ja és conegut. Per aquesta raó, aquesta "Protohistòria del Mediterrani" s'enfoca fonamentalment com una arqueologia de les comunitats locals o 'pobles indígenes' de les ribes del Mediterrani central i occidental. En segon lloc, atès que a segon curs s'ha fet una "arqueologia hispànica" obligatòria, on hi ha tot un bloc dedicat al període protohistòric, el tractament de les cultures preromanes de la Península Ibèrica serà menys aprofundit, bàsicament centrant-nos en els processos formatius. Per tot això, el programa proposat seria el següent:

1:- Presentació.

1.1.- Distribució geogràfica dels diferents pobles protohistòrics en l'àmbit del Mediterrani central i occidental. Un panorama caracteritzat per una enorme varietat cultural i socio-econòmica.

1.2.- Aspectes bàsics: abast cronològic i qüestions lingüístiques.

- 2.- La formació de societats complexes a la Península Ibèrica.
 - 2.1.- Els precedents: els episodis de complexitat de l'edat del bronze; sud-est argàric, motillas, bronze valencià.
 - 2.2.- La 'crisi' i nou dinamisme en el bronze final. Contactes pre-colonials.
- 3.- La formació de societats complexes a la Península Itàlica i Sicília.
 - 3.1.- Els precedents: la cultura vilanoviana i altres horitzons del bronze final/primer ferro.
 - 3.2.- El món etrusc. Una civilització estatal de la màxima complexitat.
 - 3.3.- Altres pobles itàlics menys coneguts: llatins, oscs, messapis, lucans, sículs, sicans, etc.
- 4.- Un cas d'interacció cultural en context colonial: Els pobles occidentals i la colonització focea.
 - 4.1.- Els Gals del Sud.
 - 4.2.- Els Ibers del Nord.

Methodology

1. Formació dirigida dins de l'aula

S'oferiran exposicions teòriques per introduir i analitzar els aspectes més rellevants de l'arqueologia protohistòrica mediterrània. Aquests continguts es complementaran amb sessions de Power Point, imatges, quadres explicatius, documentals i webs interactius. També es plantejaran exercicis (lectures, comentaris, anàlisi d'exemples, etc.) i es proposaran alguns debats.

2. Visita arqueològica

En pretén complementar els continguts de l'assignatura amb la visita d'algun jaciment arqueològic de Catalunya que sigui significatiu pel que fa a les relacions i influències culturals entre les societats indígenes occidentals i els agents colonials i l'evolució de les interpretacions sobre aquesta qüestió.

3. Treball Individual

Es proposa l'elaboració d'un treball individual obligatori que consistirà en un exercici escrit d'anàlisi de diferents textos sobre els principals blocs temàtics considerats, on s'incorporin les diferents problemàtiques plantejades a classe, la relació entre els arguments i opcions interpretatives dels textos i els principals marcs teòrics o conceptuals de referència, en darrer terme, també l'aportació i crítica personal sobre els articles.

Activities

Title	Hours	ECTS	Learning Outcomes
Type: Directed			
Exposicions teòriques	30	1.2	
Type: Supervised			
Visita arqueològica	17	0.68	
Type: Autonomous			
treball individual	85	3.4	

Assessment

1. Prova teòrica (80%) - 1 examen final.

Sistema d'avaluació:

S'avaluaran els conceptes impartits a classe a partir de dues preguntes tipus tema - d'anàlisi i síntesi i, opcionalment, també de reflexió crítica - a escollir entre tres opcions.

2. Treball individual descrit en l'apartat anterior, sobre 'treball individual' (20%).

3. condicions de Reavaluació. Nomès podrà fer la reavaluació qui s'hagi presentat a l'examen i hagi presentat tots els treballs individuals sol·licitats.

Assessment Activities

Title	Weighting	Hours	ECTS	Learning Outcomes
Examen	80 %	3	0.12	2, 3, 4, 5, 6, 9, 10
treball individual	20 %	15	0.6	1, 6, 7, 8

Bibliography

Aubet, M.E. (1994): Tiro y las colonias fenicias de occidente. Ed. Crítica. Barcelona.

Aubet, M.E. (2007): Comercio y colonialismo en el Próximo Oriente antiguo; los antecedentes coloniales del III y II milenio aC. Bellaterra Arqueología. Barcelona.

Calvo, M.; Guerrero, V.M.; Salvà, B. (2002): "Los orígenes del poblamiento balear, una discusión no acabada", Complutum, 13, pp. 159-191.

Costa, B.; Benito, N. (2000): "El poblament de les illes Pitiüses durant la prehistòria. Estat actual de la investigació". *Colonización humana en ambientes insulares: interacción con el medio y adaptación cultural*. Universitat de les Illes Balears, pp. 215-321.

Cristofani, M. (Ed.) (2000): Etruschi, una nuova immagine. Giunti Ed. Firenze.

Dickinson, O. (2000): *La Edad del Bronce egea*; Akal Ediciones, Madrid.

Dickinson, O. (2010): *El Egeo, de la Edad del Bronce a la Edad del Hierro*; Bellaterra arqueología, Barcelona.

Dietler, M. (1990): Driven by drink: the role of drinking in the political economy of the case of early Iron Age France, *Journal of Anthropological Archaeology*, 9, pp. 352-406.

Dietler, M. (1999): Rituals of commensality and the politics of state formation in the 'princely' societies of early Iron Age Europe, *Les princes et l'émergence de l'État: Actes de la table ronde internationale de Naples (1994), Collection Centre Jean Bérard, 17, Bibliothèque de l'École Française de Rome, 252*, pp. 135-152.

French, E. (2005): Micenas, capital de Agamenón. Bellaterra Arqueología, Barcelona.

Gracia, F. (1995): Comercio del vino y estructuras de intercambio en el NE. de la Península Ibérica y Languedoc-Rosellón entre los siglos VII-V aC. In: CELESTINO (S.) ed. *Arqueología del vino. Los orígenes del vino en Occidente*, Jerez de la Frontera, p. 297-331.

Guerrero, V.M.; Calvo, M.; Salvà, B. (2002): "La cultura talayótica. Una sociedad de la Edad del Hierro en la periferia de la colonización fenicia", *Complutum*, 13, pp. 221-258.

Lilliu, G. (1999): *La Civiltà Nuragica*. Sardegna Archeologica, Studi e Monumenti, 2, Roma.

Llull, V.; Micó, R.; Rihuete, C.; Risch, R. (2001): *La prehistoria de las Islas Baleares y el yacimiento arqueológico de Son Fornés (Montuiri, Mallorca)*. Edició Fundació Son Fornés. Barcelona.

Pacciarelli, M. (2001): *Dal villaggio alla città: la svolta protourbana del 1000 a.C. nell'Italia tirrenica*. Grande contesti e problema della protostoria italiana, 4, Firenze.

Pallotino, M. (1987): *Etruscologia*. Ed. Hoepli. Milano.

Pericot, L. (1975): *Las islas Baleares en los tiempos prehistóricos*. Barcelona.

Plantamor, Ll. (1991): *L'arquitectura prehistòrica i protohistòrica de Menorca i el seu marc cultural*. Maó.

Py, M. (1993): *Les gaulois du midi; de la fin de l'age du bronze à la conquete romaine*. Hachette Ed.

Py, M. (2009): *Lattara (Lattes, Hérault), comptoir gaulois méditerranéen entre Etrusques, Grecs et Romains*. Collection Hauts lieux d'Histoire, Editions Errance, Paris.

Sanmartí, J. (2004): From local communities to early states. *Pyrenae*,35-1, Universitat de Barcelona, pp. 7-41.

Sanmartí, J.; Santacana, J. (2005): *Els ibers del Nord*. Rafael Dalmau Eds., Barcelona, 232 p.

Sanmartí, J.; Asensio, D. ; Belarte, M.C. ; Noguera, J. (2009): Comerç colonial, comensalitat i canvi social a la protohistoria de Catalunya, *Citerior*, 5, pp. 219-238.

Stein, G. (2005): *Archaeology of Colonial Encounters: Comparative Perspectives*.

Van Dommelen, P. (1997): "Colonial Constructs: Colonialism and Archaeology in the Mediterranean", *World Archaeology*, Vol. 28, No. 3, *Culture Contact and Colonialism*, pp. 305-323.

Wolf, E.R. (1987): *Europa y la gente sin historia*. Fondo de Cultura Económica. México.